

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

ייחוד – מקורות יסוד

א. פתיחה

אני נותן בדף זה את מקורות היסוד שנלמד בנושא ייחוד – משנה, תוספתא, בבלי, ירושלמי ורמב"ם. מדובר במעין "קובץ מקורות" או "מסכת ייחוד" שנלמד ממנו בשבוע הקרוב.

ב. משנה ותוספתא

1. משנה :

- א) עמדו על מבנה היחידה העוסקת בייחוד, ועל עיקרי שיטות התנאים המופיעות בה.
  - ב) תנו את הדעת להסבר למיקום יחידה זו בפרק רביעי במסכת קידושין.
2. עיינו במקבילות למשנה בתוספתא קידושין פ"ה הלכות ט, י, יד.
  3. להרחבה – על היקף הפרק והיכן הוא מסתיים – מבוא לנוסח המשנה עמ' 977.
  4. להרחבה - הערות על פיסוק המשנה :
    - א) שימו לב לחלוקת המשניות בכ"י קויפמן ובהלכות הרי"ף.
    - ב) פ: תד"ה רבי שמעון.
    - ג) הגהות הגר"א ס"ק א'.
    - ד) הרי"ף אפשטיין, מבוא לנוסח המשנה, עמ' 1108, סעיף c 11.

ג. מקור לאיסור ייחוד

1. בבלי :
  - א) קידושין פ: "מ"ט תנא דבי אליהו... קמ"ל".
  - ב) סנהדרין כא. "תנא משמיה דרבי יהושע... יחוד דפנויה".
  - ג) עבודה זרה לו: "אמר אבימי... אייחוד דעובדת כוכבים".
2. ירושלמי קידושין פ"ד הי"ב, "רבי יוחנן בשם רבי שמעון... בקירוב בשר".
3. להרחבה – פני יהושע על קידושין פ: ד"ה גמרא מנא הני מילי וד"ה אמנם כן.
4. למשמעות הקביעה "פשטיה דקרא במאי כתיב", ראה את דברי הרמב"ם בספר המצוות שורש ב', "וכבר הגיע בהם הסכלות... הבאור והראיה".
5. ראשונים נקטו עמדות שונות ביחס ללימוד "רמו ליחוד מן התורה":
  - א) סנהדרין לו. תד"ה התורה העידה.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

- (ב) השגות הרמב"ן לספר המצוות שורש ג, "וכן אמרו... שעיקרם תורה".
- (ג) רמב"ם הלכות איסורי ביאה פכ"ב הלכות א-ג. להרחבה – הגהות הגר"א לשו"ע אבן העזר סימן כב ס"ק ד (מובא ברמב"ם פרנקל הלכות איסורי ביאה פכ"ב ה"ג).
- (ד) להרחבה - תרומת הדשן סימן רמב, "אפס נראה... יחוד נמי".
- (ה) מקורות נוספים באנציקלופדיה תלמודית, כג, עמ' תרלג-תרלה.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

משנה

משנה קידושין ד – קויפמן – מהמילון ההיסטורי

משנה יב

לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים אבל אשה אחת מיתייחדת עם שני אנשים.

ר' שמעון אוי'. אף איש אחד מיתייחד עם שתי נשים. 5

בזמן שאשתו עמו ישן עמהם בפונדקי מפני שאשתו משמרתו.

מיתייחד אדם עם אמו ועם ביתו וישן עמהן בקרוב בשר.

היגדילו. זה יישן בכסותו וזה יישן בכסותו.

משנה יג

לא יל(מ)ד רווק סופרים ולא תלמד אשה סופרים. 10

ר' לעזר אוי'. אף מי שאין עמו אשה לא ילמד סופרים.

משנה יד

ר' יהודה אומי'. לא ירעה רווק בהמה ולא יישנו שני רווקים בטלת אחד(ד)[ת].

וחכמי מתירין.

כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד עם הנשים. 15

ולא ילמד אדם את בנו אומנות בין הנשים.

ר' מאיר אומי'. לא ילמד אדם את בנו חמר גמל ספר ספן חנווני ורועה. מפני שאומנותן אומנות

ליסטים.

[קישור לכתב יד קויפמן - משנה קידושין פרק ד' משניות יב-יז](#)

[קישור לכתב יד פרמה – משנה קידושין פרק ד'](#) 20

תוספתא קידושין פרק ה' (מהדורת ליברמן)

הלכה ט

מתייחדת אשה אחת עם שני אנשים אפיי שניהם כותיים אפיי שניהם עבדים אפיי אחד כותי ואחד עבד

חוץ מן הקטן שאינה בושה לשמש כנגדו

הלכה י 25

אחותו וחמותו ושאר כל עריות שבתורה לא יתייחד עמהן אלא על פי שנים אבל היא לא תתייחד אפיי

עם מאה גוי

ר' לעזר אוי' אף מי שיש לו אשה ובנים ואין שרוין אצלו לא ילמד סופרין

ר' יודה אוי' רווק לא ירעה בהמה דקה ולא יישנו שני רווקים בטלית אחת

וחכמים אמרו לא נחשדו ישראל על כך 30

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

- הלכה יא
- היה ר' מאיר אומ' יש איש ואשה שמולידין חמש אומות, כיצד?
גוי שיש לו עבד ושפחה ולהם שני בנים, נתגייר אחד מהן הרי אחד גר ואחד גוי נתגייר רבן וגיירן
לעבדים והולידו בן והולד עבד (נשתחרר אחד מהן הרי אחד והולידו בן הולד ממזר)
- הלכה יב 35
- נשתחררה שפחה ובא אליה אותו עבד והולידו בן הולד משוחרר נשתחררו שניהם והולידו בן הולד עבד
משוחרר
הלכה יג
- יש שמוכר את אביו ונותן לאמו כתובתה כיצד מי שיש לו עבד ושפחה והולידו בן שחרר שפחתו ונשאה
וכתב נכסיו לבנה והוא שמוכר לאביו ונותן לאמו כתובתה
- הלכה יד 40
- כל שעסקו עם הנשים לא ייתחד עם הנשים כגון הסרידין והסרוקות והגרדין והרוכלין והחייטין
והספרין והכובסין והנקורות ר' מאיר אומ' אין לך אומנות שעברה מן העולם אלא אוי לו לאדם
שרואה את הוריו באומנות פגומה
- הלכה טו 45
- ר' אומ' לעולם ישתדל אדם וילמד את בנו אומנות נקייה מגזל וקלה ויתפלל למי שהעשר שלו שאין לך
אומנות שאין בה עניות להודיעך שאין עשר ועני מן האומנות אמ' ר' שמעון בן לעזר הראית מימך ארי
סבל צבי קייץ שועל חנוני זאב מוכר קדירות בהמה חיה ועוף שיש להן אומנות והן לא נבראו אלא
לשמשני ואני לשמש את קוני והלא דברים קל וחומר ומה אם אילו שלא נבראו אלא לשמשני הרי הן
מתפרנסין שלא בצער אני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהורעתני את
- מעשי וקיפחתי את פרנסתי
- הלכה טז 50
- ר' נוהריי אומ' מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שאוכלין שכר עמלה
בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא להם לפי שכל אומנות שבעולם אין עומדין לאדם אלא בנערותו
בזמן שכוחו עליו אבל אם בא לידי חולי או לידי זקנה לידי מידת הייסורין ואין עושה מלאכה לסוף
שמת ברעב אבל תורה משמרתו לאדם מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו בנערותו מהו
אומ' וקויי ה' יחליפו כה יעלו אבר כנשרים וגו' בזקנותו מהו אומ' עוד ינובון בשיבה וגו'
- הלכה יז 55
- וכן אתה מוצא באברהם אבינו שבירכו המקום בזקנותו יותר מנערותו שני' ואברהם זקן בא בימים וה'
ברך את אברהם ר' מאיר אומ' שלא היתה לו בת ר' שמעון אומ' משם ר' יהודה שהיתה לו בת ר' לעזר
המודעי או' זו איסתגנינוס שהיתה בידו של אברהם אבינו שהכל היו באין לפניו ר' שמעון בן יוחי אומ'
זו מרגלית טובה שהיתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל הרואה אותה מיד נתרפא משמת
אברהם אבינו נטלה המקום ותלאה בגלגל חמה
- 60

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

הלכה יח	
מדה שנייה שלא מרד עשו בימיו	65
הלכה יט	
מדה שלישית שעשה ישמעאל תשובה בימיו	
הלכה כ	
אחרים אומ' בת היתה לו לאברהם ובכל שמה	
הלכה כא	70
וברכו המקום בזקנותו יותר מנערותו וכל כך למה מפני שעשה את התורה עד שלא באת שני עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורותי תורתך לא נאמ' אלא תורותי מלמד שנתגלו לו טעמי תורה ודקדוקיה	
בבלי קידושין כתב יד וטיקן 111	
פ:	75
לא יתייחד איש מאי טע'?	
תנא דבי אליהו הואיל ונשים דעתן קלה עליהן.	
מנהגי מילי:	80
א'ר יוח' משום ר' שמע' בן יוחי: רמז ליחוד מן התורה – "כי יסיתך אחיך בן אמך", וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית? אלא לומר לך בן מתייחד עם אמו ואין מתייחד עם כל עריות שבתורה.	
פי(י)ט'י] דקרא במאי כת'?	
אמ' אביי: לא מיבעיא קא', לא מיבעיא בן אב דס(ג)נ' לי דעיץ ליה עצות רעות אלא אפילו בן [אם] דלית ליה חלוקה בהדיה ולא ס(ג)נ' ליה לא (מ)נ'צית ל'.	85
לימ' מתני' דלא כאבא שאול, דתניא:	
[תנוק] כל שלשים יוציא בחיק ונקבר באשה אחת ובשני אנשים אבל לא באיש אחד ושתי נשים, [אבא שאול אומ' אף בשתי נשים],	
אפילו תימא אבא שאול, בשעת אנינותו של אדם תביר יצריה,	90
ורבנן סברי לה כר' יצח', דא'ר יצחק: מאי דכתי' 'מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו'? אפילו בשעת אנינותו של אדם יצרו מתגבר עליו.	
ואבא שאול, ההוא כי כתי' במתערעם על מידותיו כת', והכי קא' מה יתרעם אדם על מידותיו וכי גבר על חטאיו דיו [ב]חיים שנתתי לו,	

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

- 95 כי ההוא מעשה דההיא איתתא ואפקו' [גרסינ' ורבנן כו' וגר' דאפקוה].
- יאבל אשה אחת',
אמ' רב יהוד' אמ' רב: לא שנו אלא בכשירין אבל בפרוצין אפילו עשרה נמי לא,
מעשה היה והוציאוה עשרה במיטה.
100 אמ' רב יוסף תדע דמחברי עשרה וגנבי כשורא ולא מיכספי מהדדי.
נימא מסייע ליה: מוסרין לו שני תלמידי חכמ' שמא יבוא עליה בדרך, תלמ' חכ' אין, אינשי דעלמ' לא,
לא, שני תלמ'?! חכמ' דידעי (אפ). לאתוריי ביה.
- אמ' רב יהוד' אמ' רב לא שנו אלא בעיר אבל בדרך צריך שלש', שמא יצטרך אחד מהן להשתין מים
105 ונמצא אחד מהן מתייחד עם הערוה.
נימ' מסייע ליה מוסרין לו שני תלמ' חכ' ואיהו - הא תלתא,
התם כי היכי דניהוו עליה סהדי.
- רב ורב יהוד' הוו קאזלי באורחא, הוה קאזלה ההיא איתתא מקמיהו
110 איל רב לרב יהוד' דל כרעך מקמי גיהנם
איל והא מר הוא דא' בכשירין שפיר דמי
איל לאו כשי' כגו' אנן אלא כגון ר' חניני בר פפי וחביריו
- אמ' רב מלקין על היחוד ו[אין]אוס' על היחוד
115 אמ' רב אשי לא אמרן אלא ביחוד דפנוייה אבל ביחוד דאשת א[י]ש לא משו' דמוציא לעז על בניה.
מר זוטרא מלקי ומכריז
איל רב נחמן מפרהטיה לרב אשי מר נמי לילקי ולכריז,
דילי איכא דשמע בהא ולא שמע בהא
אמ' רבא מלקין על לא טובה השמועה שני אל בני כי לא טובה הש(ומ)[מו]עה אשר אנכי שומע
120 מר זוטרא מותיב ל' אפסרא אכתפיה ומקרי ליה אל בני
- אמ' רבא בעלה בעיר אין חוש' משום יחוד
אמ' רב יוסף פתח פתוח לרש' הרבים אין חושש' משום ייחוד
רב ביבי איקלע לבי רב יוסף, לבתר דכרוך ריפתא אמ' להו שקולו דרגא מתותי ביבי
איל הא' רבא בעלה בעיר אין חוש' משום ייחוד
125 שאני ביבי דשושבינתיה הוה וגייסא ביה

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

- אמ' רב כהנא :
אנש' מבחוץ ונשים מבפנים אין חושי' להם משום ייחד
אנש' מבפנים ונש' מבחוץ חושי' משי' ייחוד 130
במת[נית'] תנא איפכ',
אמ' אביי השתא דאמ' רב כהנא הכי ובמתני' תנא איפכא אנן נעביד לחומרא
אביי דייר גולפי
רבא דייר קני
אמ' אביי סקבא דשתא ריגלא 135
- הנך שבייתא דאתאן לנהרדעא אסקוה לבי רב עמרם חסידא,
בהדי דקא חלפי' חדא מינייהו נפל (ריחיא) [זיהרא] באיפומיא,
שקליה רב עמרם לדרגא אותביה וקא סליק ואזיל,
כי מטא לפלגי' דדרגא (אנורא) [אמ'] בי עמרם נורא בי עמרם נורא 140
אתו רבנן איל כסיפתני'
אמ' להו מיטב תיכספון מינאי בהאי עלמי' ולא תיכספון מינאי לעלמי' דאתי
אשבעיה [ליצר הרע] נפק מיניה בעמודא דנורא
איל חזי דאנא בישרא (ואנא) [ואת] נורא ואנא עדיפנא מינך 145
- ר' מאיר הוה מתלוצץ בעוברי עבירה,
יומא חד אידמי ליה [שטן כ]איתתא בהך גיסא דמברא,
לא הוה מברא נקט מצרא בידיה וקא עבר ואזיל,
כי מטא פלגא דמיצרא שבקיה
איל אי לאו דמכריזי עלך ברקיעא הו'ז?הרו ברי' מאיר ותורתו שויתיה לדמך תרתין מעי 150
- ר' עקיב' הוה מתלוצץ בעוברי עבירה
יומא חד אידמי ל'י איתתא בריש דיקלא
נקטיה לדיקלא וקא סליק,
כי מטא לפלגא דדיקלא שבקיה 155
איל אי לאו דמכריזי עלך ברקיעא הזהרו ברי' עקיב' ותורתו שויתיה לדמך תרתין מעי
- פלימו הוה רגיל לומר גירא בעינא דשטנא
יומא חד מעלי יומא דכיפורי הוה אידמי ל'י כעניא
אתא קרא אבבא אפיקו ל'י ריפתא 160

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

- אמ' יומא כי האינדנא כולי עלמא אגואי ואנא אבראי עיילו קריבו ריפתא קמיה
אמ' יומא כי האינדנא כולי עלמ' אתכא ואנא לחודאי אתיוה אותבוה אתכא
הוה מלי נפשיה שחינא ובכי והוה קא עביד מילי דמאיסותא
אמ' ל' (פ9): תיב שפיר הבו ליה כסא אכמר שדא ביה נחרו שקא ומית שמע דהוו קאמרי פלימו קטל
גברא ערק טשא בבית הכסא אזל נפל קמיה חזייה דהוה מצטער גלי ליה נפשיה
א'ל ומאי טע' אמרת הכי ואלא היכי כו נימא
א'ל אימ' רחמ' יגער יי בד השטן
- 165
- רב חייא בר אשי הוה קא רגיל כל יומא דהוה נפיל על אפיה ואמ' הרחמן יצילני מיצר הרע
יומא חד שמעת' דביתוהו, אמרה הא כמה שני דפריש ל' מינאי, מאי טעמ' אמ' הכי?
יומא חד הוה קא גריס בגינתיה קשטה נפש' וחלפה ותניא קמיה,
אמ' מאן את?
אמרה ליה אנא חריתא דהדרי מיומא
תבעה אמרה ל' אייתי לי מן הדין רומני דריש צוציתא דדיקלא שוור אייתיה ניהלה
כי מטא לביתיה הוה קא שגרא תנורא סליק וקאי יתיב בגויה
אמרה ל' מאי האי
אמ' לה הכי והכי הוה מעשה
אמרה ל' אנא הואי
[אמ' לה אנא] מיהא לאיסורא איכווני
- 175
- דכת' יא[י]שה הפרם ויי יסלח לה', במה הכת' מדבר? באשה שנדרה בניזיר ושמע בעלה והיפר לה והיא
לא ידעה שבעלה היפר לה והיתה שות' ביין ומטמאה למתים,
וכשהיה ר' עקיב' מגיע אצל פסוק זה היה בוכה ואומ' [ומה] מי שנתכוון לאכול בשר טמאה ועל' בידו
בשר טלה אמרה תורה צריך כפרה וסליחה, מי שנתכוון לאכול בשר חזיר [ואכל בשר חזיר] על אחת
כמה וכמה
- 180
- כיוצא בדבר אתה או' 'והוא לא ידע ואשם ונשא עונו', במה הכת' מדבר? במי שנתכוון לאכול בשר שמן
ועלה בידו (בשר) חלב אמרה תורה והוא לא ידע ואשם ונשא עונו, מי שנתכוון לאכול חלב ועלה בידו
חלב על אחת כמה וכמה!
איסי בן יהוד' או' 'והוא לא ידע ואש'?? ונש' עונו', על דבר זה ידו הדווים.
- 185
- ומתייחד אדם
אמ' רב יהו' אמ' רב [א?סי]: מתייחד אדם עם א(ש)[חו]תו ודר עם בתו ועם אמו,
כי אמריתה קמיה [דשמואל] אמ' ל' אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה ואפילו עם בהמה
תנן מתייחד אדם עם בתו ועם אמו וישן עמהם בקרוב בש'
- 190

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

- תיובתא דשמוי'
- 195 אמ' לך שמואל וליטעמיך הא דתניא אחותו וחמותו ושאר כל העריות שבתורה אין מתייחדין עמהן אלא בעדים, בעדים אין שלא בעדים לא?
[אלא] תנאי היא, דתניא:
א'ר מאיר היזהרו בי מפני בתי (ה)
א'ר טרפון היזהרו בי מפני כלתי
- 200 ליגלי עלי אותו תלמי?יד
אמ' ר' אבהו משום ר' חניני בן גמלי לא היו ימים מועטי עד שנכשי אותו תלמיד בחמותו
- ואפי' עם הבהמה
אביי מכלי להו מכ[ו]לי דברא דרב ששת מעבר להו נהרא
205 רב (נ) חנן מנהרדעי איקלע לבי רב כהנא לפום נהרא חזייה דיתיב וקא גריס וקא קיימא [בהמ']
א'ל ולא סבר לה מר אפילו עם בהמה
א'ל לאו אדעתאי
- אמ' רבא מתייחד עם שתי יבמות ועם שתי צרות ועם אשה ויבמה ועם אש' ובת בעלה ועם אשה
210 ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה
הני מאי טע' כיון דסניין אהדדי מיגליין אהדדי
- זה ישן בכסוי'
וכמה?
215 אמ' רב אדא בר עוה אמ' רב תינוקת בת תשע שנים ויום אחד ותינוק בן שתים עשרה שני ויום אחד
איי דאמ' תיני בת שתים עשרי שנה ויום אחד ותינוק בן שלש עשי שנה ויום אחד
וזה וזה עד שיהיו שדים נכו' ושערך צמח
אמ' רפרם בר פפא אמ' רב חסדא לא שנו אלא שאינה בוש' לעמוד לפניו ערומה אבל בוש' לעמוד לפניו
ערומה לא
- 220 רב חנא בר רבי איקלע לבי רב חסדא חתניה שקליה לבת ברתיה אותבה אכ[ו]([נ]פיה
א'ל לא סבר לה דמיקדשי'
א'ל עבר מר אדרב דאמ' רב יהוד' אמ' רב ואיתימ' ר' אלעזר אסור לאדם ש[נ]יקדש את בתו כשהיא
קטנה עד שתגדיל ואמ' בפלי אני רוצה
א'ל מר נמי עבר אדשמוי דאמ' שמוי אין משתמשין באשה (א'ל אנא כאידך דשמוי דאמ' שמואל אין
225 באשה)
א'ל אנא כאידך דשמוי דאמ' שמוי (בפ.) ובלבד שיהא לבו לשמים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

- לא ילמד (אדם) רווק
מאי טע'?
- 230 אילימי משום ינוקי, והתניא אמרו לו לר' יהוד' לא נחשדו ישר' על משכב זכור ולא על בהמה,
אלא רווק (מ)שום אימותן דינוקי, ואשה משום אבוהון דינוקי
- ר' אליע' או' אף
איבעיא להו מי שאין לו אשה כלל או מי שאין אשתו שרוייה אצלו
תיש דתניא אף מי שיש לו אש' ואינה שרוייה אצלו
- 235 לא ילמד סופרים ר' יהודה או' לא ידעה
תניא אמרו לז' לר' יהוד' לא נחשדו ישר' על משכב זכור ולא על בהמה
- 240 כל שעיסקו
תנו רבנן כל שעיסקו עם הנשים סורו רע כגון הצר(ט)[פ]ין (והצדוקין) [והסרקנין] והניקרות והגרדיין
והספרין והכובסין והגרע והבלן והבורסי אין מעמידין לא מלך ולא כהן גדול
מאי טע' לא משום דפסילי אלא משום דזילא אומנותייהו
עשרה דברים נאמרו בגרע מהלך על צדו ורוחו גסה ונתלה ויושב ועינו צרה ועינו רעה ואוכל הרבה
ומוציא קימעא וחשוד על העריות ועל הגזל ועל שפיכות דמים
- 245 **ירושלמי קידושין פרק ד – מהדורת אקדמיה מהמילון ההיסטורי**
- הלכה יב
"לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים" כול'.
אמ' ר' אבין. במ' דבר' אמור'. בכשירין. אבל בפרוצין לא תתייחד אפילו במאה איש.
תני. בן יומו שמת הרי הוא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם. לא סוף דבר בן יומו חי אלא אפי'
יצא ראשו ורובו בחיים. ויוצא בחיק ונקבר באשה אחת ובשני אנשים.
אבא שאול או'. אף באיש אחד ובשתי נשים.
מסתברא ר' שמעון מודיי לאבא שאול. אבא שאול לא מודי לר' שמעון. שאין יצר הרע מצוי בבית
הקברות.
- 255 ר' יוחנן בשם ר' שמעון בן יוחי. "כי יסיתך אחיך בן אמך או בנך או בתך או אשת חיקך". "אמך
בסתר". "בתך בסתר".
מתייחד אדם עם אמו ודר עמה. עם בתו ודר עמה. עם אחותו ואינו דר עמה.
וישן עמה בקירוב בשר.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

260 תני ר' חלפתא בן שאול. הבת אצל האב עד בת שלש שנים ויום אחד. הבן אצל האם עד בן תשע שנים ויום אחד. הגדילו זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו.
תני. שנים שהיו יש ינים במיטה אחת זה מתכסה בכסות עצמו וקורא וזה מתכסה בכסות עצמו וקורא. אם היו בנו ובתו קטנים מותר.
תמן אמרין. איש ואשתו מותר.
ר' יעקב בר אחא בשם ר' לעזר. לאיש ואשתו נצרכה.

265

הלכה יג
פיס'. "ולא ילמד רווק סופרים ולא תלמד אשה סופרים". כול'.
תני. ר' אלעזר אוי. אף מי שיש לו אשה ובנים ואינן עמו באותו מקום לא ילמד סופרים.
ר' יודן בירי ישמעאל עבד! חד מתניין (רבו): [הכן1].

270

פיס'. "ר' יהודה אוי. לא ירעה רווק את הבהמה ולא ישנו שני רווקין בטלית אחד. וחכמי מתירין".
יאות אמ' ר' יודה.
מה טע' דרבנן.
חס ושלום לא נחשדו יש' לא על הזכור ולא על הבהמה.
והתנין. "לא ילמד רווק סופרים" >משנה. קידושין ד, ג<.
משם שאמו באה עמו אחותו באה עמו.

275

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב – כתב יד תימן – מכון ממרא

א אסור להתייחד עם ערווה מן העריות, בין זקנה בין ילדה--שדבר זה גורם לגלות ערווה: חוץ מהאם עם בנה, והאב עם בתו, והבעל עם אשתו נידה. וחתן שפירסה אשתו נידה קודם שיבעול--אסור להתייחד עימה, אלא הוא ישן בין האנשים, והיא ישנה בין הנשים; ואם בא עליה ביאה ראשונה, ואחר כך נטמאת--מותר להתייחד עימה.

280

ב לא נחשדו ישראל על משכב זכור, ועל הבהמה; לפיכך אין איסור להתייחד עימהן. ואם נתרחק אפילו מייחוד זכור ובהמה, הרי זה משובח; וגדולי החכמים היו מרחיקין הבהמה, כדי שלא יתייחדו עימה. ואיסור ייחוד עריות, מפי הקבלה.

ג כשאירע מעשה אמנון ותמר, גזר דויד ובית דינו על ייחוד פנויה, ואף על פי שאינה ערווה, בכלל ייחוד עריות; ושמאי והילל גזרו על ייחוד גויים. נמצא כל המתייחד עם אישה שאסור להתייחד עימה, בין ישראלית בין גויה--מכין את שניהן מכת מרדות, האיש והאישה, ומכריזין עליהן: חוץ מאשת איש--שאף על פי שאסור להתייחד עימה, אם נתייחד אין לוקין, שלא להוציא לעז עליה שזינת, ונמצאו מוציאין לעז על הבנים שהן ממזרים.

285

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

- 290 **ד** כל אישה שאסור להתייחד עימה--אם הייתה אשתו עימו--הרי זה מותר להתייחד, מפני שאשתו משמרתו; אבל לא תתייחד ישראלית עם הגוי, אף על פי שאשתו עימו--שאינן אשתו של גוי משמרתו, ואין להן בושא.
- ה** וכן אין מוסרין תינוק ישראלי לגוי ללמדו ספר וללמדו אומנות, מפני שכולן חשודין על משכב זכור. ואין מעמידין בהמה בפונדקאות של גויים, ואפילו זכרים אצל זכרים ונקבות אצל נקבות. [ו] ואין מוסרין בהמה חיה ועוף לרועה גוי, אפילו זכרים לגוי ונקבות לגויה--מפני שכולן חשודין על הרבעת בהמה. וכבר ביארנו שהן אסורין בזכור ובהמה, ונאמר "ולפני עיוור, לא תיתן מכשול" ([ויקרא יט, ד](#)).
- 295 **ו** [ז] ומפני מה אין מוסרין בהמה נקבה לגויה: מפני שכולן בחזקת נואפים, וכשיבוא הנואף לשכב עם גויה זו, אפשר שלא ימצאנה, וישכב עם הבהמה; או אפילו ימצאנה, ישכב עם הבהמה.
- ז** [ח] לא תתייחד אישה אחת, אפילו עם אנשים הרבה--עד שתהיה שם אשתו של אחד מהם; וכן לא יתייחד איש אחד, אפילו עם נשים הרבה. ונשים הרבה עם אנשים הרבה, אין חוששין לייחוד; היו האנשים מבחוץ והנשים מבפנים, או האנשים מבפנים והנשים מבחוץ, ופירשה אישה לבין האנשים, או איש לבין הנשים--אסורין משום ייחוד. אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים, אסור לו להתייחד עם הנשים. כיצד יעשה--יתעסק עימהן ואשתו עימו, או ייפנה למלאכה אחרת.
- 300 **ח** [ט] מותר להתייחד עם שתי יבמות, או עם שתי צרות, או עם אישה וחמותה, או עם אישה ובת בעלה, או עם אישה ובת חמותה--מפני ששונאות זו את זו, אין מחפות זו על זו. וכן מותר להתייחד עם אישה שיש עימה תינוקות קטנה שיודעת טעם ביאה, ואינה מוסרת עצמה לביאה--שאינה מזנה בפניה, שהרי זו מגלה את סודה.
- ט** [י] תינוקות מבת שלוש שנים ולמטה, ותינוק מבן תשע שנים ולמטה--מותר להתייחד עימהן: שלא גזרו אלא על ייחוד אישה הראויה לביאה, ואיש הראוי לביאה.
- 310 **י** [יא] אנדרוגינוס אינו מתייחד עם הנשים; ואם נתייחד--אין מכין אותו, מפני שהוא ספק. אבל האיש מתייחד עם האנדרוגינוס, והטומטום.
- יא** [יב] אשת איש שהיה בעלה בעיר--אינה חוששת לייחוד, מפני שאימת בעלה עליה; ואם היה זה גס בה כגון שגדלה עימו, או שהייתה קרובתו--לא יתייחד עימה, ואף על פי שבעלה בעיר. וכן כל המתייחד עם אישה, והיה הפתח פתוח לרשות הרבים--אין חוששין משום ייחוד.
- 315 **יב** [יג] מי שאין לו אישה, לא ילמד תינוקות, מפני שאימות הבנים באות לבית הספר לבניהם, ונמצא מתגרה בנשים; וכן אישה, לא תלמד קטנים, מפני אבותיהן שהן באין בגלל בניהם, ונמצאו מתייחדים עימה. ואין המלמד צריך שתהיה אשתו שרויה עימו בבית הספר, אלא היא בביתה והוא מלמד במקומו.
- יג** [יד] תיקנו חכמים שיהיו הנשים מספרות זו עם זו בבית הכיסא, כדי שלא ייכנס איש--משום ייחוד.
- 320 **יד** [טו] אין ממנין אדם נאמן וכשר להיות שומר חצר שיש בה נשים, אף על פי שהוא עומד בחוץ--שאינן אפטרופוס לעריות; ואסור לאדם למנות אפטרופוס על ביתו, שלא ינהיג אשתו לדבר עבירה.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

טו [טז] אסור לתלמיד חכמים לשכון בחצר שיש בה אלמנה, אף על פי שאינו מתייחד עימה--מפני החשד--אלא אם כן הייתה אשתו עימו; וכן אלמנה אסורה לגדל כלב, מפני החשד. ולא תקנה אישה עבדים זכרים, אפילו קטנים--מפני החשד.

טז [יז] אין דורשין בסתרי עריות בשלושה--מפני שהאחד טרוד בשאלת הרב, והשניים נושאים ונותנים זה עם זה ואין דעתם פנויה לשמוע, ולפי שדעתו של אדם קרובה אצל עריות, אם נסתפק לו דבר ששמע מורה להקל; לפיכך אין דורשין אלא לשניים, כדי שיהיה האחד השומע מפנה ליבו ויודע מה שישמע מן הרב.

יז [יח] אין לך דבר בכל התורה כולה שהוא קשה לרוב העם, אלא לפרוש מן העריות והביאות האסורות: אמרו חכמים, בשעה שנצטוו ישראל על העריות, בכו וקיבלו מצוה זו בתרעומת ובבכייה-- שנאמר "בוכה למשפחותיו" [\(במדבר יא, ט\)](#), על עסקי משפחות. [יט] ואמרו חכמים, גזל ועריות, נפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן. ואין אתה מוצא קהל בכל זמן וזמן, שאין בהן פרוצין בעריות ובביאות אסורות. ואמרו חכמים, רוב בגזל, ומיעוט בעריות; והכול באבק לשון הרע.

יח [כ] לפיכך ראוי לו לאדם לכופ יצרו בדבר זה, ולהרגיל עצמו בקדושה יתרה ובמחשבה טהורה ובעת נכונה כדי להינצל מהן; ויזהר מן הייחוד, שהוא הגורם הגדול. גדולי החכמים היו אומרים לתלמידיהם, היזהרו בי מפני בתי, היזהרו בי מפני כלתי--כדי ללמד לתלמידים שלא יתביישו מדבר זה, ויתרחקו מן הייחוד.

יט [כא] וכן ינהוג להתרחק מן השחוק, ומן השכרות, ומדברי עגבים--שאלו גורמין גדולים הם, והם מעלות של עריות; ולא יישב בלא אישה, שמנהג זה גורם לטהרה גדולה. יתרה מכל זאת אמרו, יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה, וירחיב דעתו בחכמה--שאיין מחשבת עריות מתגברת, אלא בלב פנוי מן החכמה, ובחכמה הוא אומר "איילת אהבים, ויעלת חן: דדיה, ירווך בכל עת; באהבתה, תשגה תמיד" [\(משלי ה, ט\)](#).

ספר המצוות לרמב"ם שורש ב

וכבר הגיע בהם הסכלות אל יותר קשה מזה וזה שהם כשמצאו דרש בפסוק יתחייב מן הדרש ההוא לעשות פעולה מן הפעולות או להרחיק ענין מן הענינים והם כלם בלא ספק דרבנן ימנו אותם בכלל המצוות ואעפ"י שפשטיה דקרא לא יורה על דבר מאותם הענינים עם השרש שהועילונו בו עליהם השלום והוא אמרם ז"ל (יבמות יא ב, כד א שבת סג א) אין מקרא יוצא מדי פשוטו והיות התלמוד שואל בכל מקום ויאמר גופיה דקרא במאי קא מדבר כשמצאו פסוק ילמדו ממנו דברים רבים על צד הבאור והראיה.

השגות הרמב"ן לספר המצוות שורש ג 350

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

וכן אמרו רמז לעדים זוממין שלוקין מן התורה מנין והוא מדרש גמור ודינו מדאורייתא כדאיתא בפרקא קמא דמכות (ב ב). ובגמר עבודה זרה (לו ב) אמרו ייחוד דבת ישראל דאורייתא הוא דא"ר יוחנן רמז לייחוד מן התורה מנין ת"ל כי יסיתך אחיך בן אמך אמרי דאורייתא ייחוד אשת איש ואתא דוד גזר אפילו ייחוד דפנויה. ובספרי (קרא סי' קטז) שנו ר' נתן אומר מכאן רמז לשיר מן התורה אלא שנתפרש ע"י עזרא. וכן בהרבה מקומות (שבת קג ב, וש"נ יומא עח א, יבמו' נד ב, נדרי' לט א, סנה' מו ב, זבחי' קלו ב, חולין מב א) אומרים רמז בדברים שעיקרם תורה:

תרומת הדשן חלק א (שו"ת) סימן רמב

אפס נראה דהך איתתא דנ"ד נהי נמי דאינה נאסרת על בעל כדברירנא לעיל, מ"מ עוברת על דת מיקרי הואיל ונתיחדה מרצונה כמה פעמים בין הנכרים. דהא פריך תלמודא פ' המדיר /כתובות דף ע"ב עמוד א' /הלכה בשוק וראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב ופרע את ראש האשה כו', פרש"י אמאי קרית ליה דת יהודית דת משה היא, וייחוד אשת איש נמי דאורייתא כדאיתא פ' אין מעמידין. ואע"ג דרמב"ם כתב דאינו אלא מדברי קבלה הא איהו נמי כתב דפריעת ראש באשה אינו אלא זהירות מדרבנן כדמוכח מלשונו, ומסתמא ס"ל הא דפריך תלמודא דאורייתא ר"ל רמז דאורייתא יש לה, וא"כ ה"ה ייחוד נמי.

פני יהושע מסכת קידושין דף פ עמוד ב

גמרא מנא הני מילי אמר רבי יוחנן משום רשב"י רמז לייחוד מן התורה מנין שנאמר כי יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אב מסית ובן אב אינו מסית כו'. לכאורה כל הרואה ישתומם על זה המאמר וכמו זר נחשב ענין זה הרמז מדרשה דבן אמך לענין ייחוד בן עם אמו. וזה לי כמו שלשים שנה שהתבוננתי בזה ועניתי ואמרת דעיקר ילפותא דייחוד מהאי קרא לאו מרישא דקרא דבן אמך אלא מכולה קרא דכי יסיתך דכתיב ביה או רעך אשר כנפשך בסתר ופרש"י ז"ל בחומש שדיבר הכתוב בהווה שאין הסתה אלא בסתר וא"כ איכא למידק מדכתיב אחיך בן אמך או בנדך או בתך או אשת חיקך ולא כתיב נמי אחיך או אחותך אלא על כרחך דאסור להתייחד עם אחותו וה"ה לכל העריות ומש"ה לא שייך בהו הסתה בסתר אלא בהנדך דכתיבי דהבת מותרת להתייחד עם אביה כדלקמן. וא"כ ה"ה להאם עם בנה שדין אחד ומשפט אחד להם אלא דמ"מ כיון דהאם עם בנה לא כתיב בהדיא ניחא ליה למיסמך ארמז בעלמא דבן אמך. ובר מן דין הפלגתי מענין לענין דבלאו הך ילפותא דבן אמך מסית ובן אב אינו מסית לא הוי שמעינן להאי דרשא על דרך כי יסיר ולא תסיר. אלא לפי שהוא דרך דרש ורחוק מפשט המאמר לכן לא כתבתי דבמאי דפרישית סגי להבין עיקר המאמר. ולהא מילתא הוינא בר מזל למחותני הגאון המנוח מוהר"ר נפתלי הירץ ז"ל שהיה אב"ד בק"ק לבוב והגליל וכבר נדפס בשמו בדרך חריפות:

אמנם כן כשזכיתי ללמוד בעיון מסכתא זו מצאתי ראיתי בלשון הירושלמי דשמעתין וימצא כתוב מפורש בהא דאמר ר"י משום רשב"י ברמז דייחוד אמך בסתר בנדך בסתר בנתך בסתר מתייחד אדם עם אמו ודר עמה עם בתו ודר עמה עם אחותו ואין דר עמה הרי להדיא כדפרישית וברוך המקום שנתכוונו

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 32

בס"ד, ו' באדר תשס"ט.

לדרך האמת בעזה"י. והיינו דמסיק נמי אביי בסמוך בפשטיה דקרא ע"ז הדרך שדיבר הכתוב בהווה ודו"ק:

מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק ב

385 הרי הוא אומר איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו (שם ו') מכאן אמרו אל יתיחד אדם עם כל הנשים בפונדק אפילו עם אחותו ועם בתו [וחמותו] מפני דעת הבריות. לא יספר עם האשה בשוק ואפילו היא אשתו ואין צ"ל עם אשה אחרת מפני טענת הבריות. לא ילך אדם אחר האשה בשוק ואפילו אחר אשתו ואין צ"ל אשה אחרת מפני טענת הבריות. נאמר כאן לא תקרבו ונאמר להלן לא תקרב לדבר המביא לידי עבירה לא תקרב הרחק מן הכיעור ומן הדומה לכיעור. לפיכך אמרו חכמים הרחק מחטא הקל שמא יביאך לחטא חמור הוי רץ למצוה קלה שיביאך למצוה רבה:

390